

polnile. Isti glas je ponavljal deželni zbor enekrat, že ponavljal se je v mnogih ljudskih shodih, v taborih, ne le na Kranjskem, temuč tudi Primorskem, Štajarskem, Koroškem, povsod gre glas na to, le če bomo Slovenci zedinjeni, more nam pravica obveljati. Slovenci ne zahtevamo več nego ravnopravnost in ne zato, da bi Nemce ali Lahe zatirali, ampak da svoje pravice uživamo. (Dobro! na levi.)

Tretja glavna točka je ozir na materijalno blagostanje naroda, na rastoče državne deficite, na državni dolg brez konca in kraja. To so tiste črne bukve nadlog, v katerih stoji zapisano, kam nas tira tista sistema, ki se liberalno imenuje. (Dobro! na levi.)

Vse to pa se more le takrat predrugačiti, ako pridejo — kakor je v adresi rečeno — na čelo državi močje, ki imajo resno voljo, vresničiti ono veliko načelo, ki se glasi: *Justitia regnorum fundamentum*. (Pohvala na levi.)

Modrost presvitlega cesarja je leta 1871. takim možem že izročila krmilo vlade. Ali tista stranka takraj Litave, ki se zove „ustavno“ in „liberalno“ prav tako, kakor „*lucus a non lucendo*“, na tej strani, na uni strani pa Madžarska sila je naredila, da je Hohenwartovo ministerstvo moralo odstopiti in da so zarijo vesele prihodnosti zatemnili kmalu zopet črni oblaki.

To, gospoda, nas je pripravilo na to, da smo sklenili preponižno prošnjo na presvitlega našega cesarja, da naj nas on reši, da reši cesarstvo svoje iz silnih zadreg, v katerih dan danes tičimo. Gospoda moja, „da hilft keine Straussvogelpolitik spielen“; pred vsem svetom leži odprto, kam smo prišli. (Dobro! na levi.)

Opravičeno je torej po vsem, da stopimo pred prestol presvitlega cesarja in v ta namen stavim predlog: Njega veličanstvu, presvitlemu cesarju se preponižno izroči nasvetovana adresa in voli se odsek sedmerih udov, ki naj to adresno pretresa in v eni prihodnjih sej o njej zboru poroča. (Pohvala na levi.)“

Nemškutarska stranka se je bala, da bi pritožbe narodnih poslancev ne prišle do Najvišjega mesta, zato je v svoji večini ovrгла dr. Bleiweisov predlog.

Poslanec Pakiž utemeljeval je svoj predlog zaradi odpisa davkov v Kočevskem, Laškem in Ribniškem okraji; dokazal je v daljšem govoru, v kakih velikih stiskah so prebivalci navedenih okrajev, kako jim povodenj skoraj sleherno leto uničuje vse pridelke, in da je pomoč državna gotovo tu na pravem mestu. Predlog ta se izroči gospodarskemu odseku v pretres.

Naši dopisi.

Iz Rumunije 8. okt. — Goveje kuge, po kateri je ta dežela v poslednji Rusko-turški vojski zgubila blizo 70 odstotkov svoje goveje živine, je tukaj še zmirom veliko. In sicer ob Donavi v nižavah noter do podnožja planin; poslednji čas pa se je s posebno silo prikazala na transilvanskih planinah in poleg reke Alute, ondi kjer je v Erdeljsko največ vožnje. V vasi Calimannest, kjer so imenitne toplice, je v kratkem poginilo 200 goved za kugo. Erdelija je v posebno veliki nevarnosti, da se ondi kuga zelo ne razširi, ker jo tako že več časa imajo v občini Schellenberg; jaz sam sem zgubil že eno kravo v Brezovem, kamor se je brž ko ne kuga zanesla iz Schellenberga. — V Bolgariji, Srbiji, Bosniji in Hercegovini še zmirom razsaja kuga, kakor sem iz zanesljivih poročil popotnikov izvedel. Na Hrvaškem tudi imajo kugo, zato pazite Kranjci, posebno Metličanje in Kočevarji, da se pošast ne pritepe v vašo deželo. — Iz lastne skušnje naj povem nekaj, kar kaže, kako po-

trebna je proti tej bolezni največa pazljivost. Živina, ki je poginila za to kugo, obleži večkrat na cesti, na paši ali kjer koli; če je poginila blizo vode, vržejo mrho v vodo. Če leži mrha na cesti ali na polji, se pasejo na nji lačni psi, vrane in krokariji, od nje pa letijo na živa goveda, ki se nahajajo na cesti ali na polji, se vsedejo na njo in pobirajo iz njene kože različne mrčese. Tako pa vcepijo ti tiči drugim govedam v veliki daljavi kužnino; v takih primerljajih ne pomaga tudi najostrejša zaprtija ali kontumacija. Tudi psi raznašajo kugo, pa ljudje sami s kožami. V vzhodnih deželah je goveja kuga se prijela tudi bivolov, ki navadno ne zbolijo radi za njo.

Schollmayer.

V Gorici 13. okt. — Naša Goriška deželica je mikrokosmos, to je, svet na malem. Za to imamo med drugimi znamenitostmi tudi to, da živi med nami eden najimenitnejših orientalistov — gosp. profesor mons. Št. Kocijančič. Ta prvak v hebrejščini je sestavil novemu škofu mons. dr. Glavina-i na čast troje psalmov v hebrejskem, razloženih v latinskem in slovenskem jeziku. Pridejana je psalmom še druga pesem slovenska, ki šteje toliko vrst, kolikor je črk v našem alfabetu; vsaki vrsti na čelu namreč stoji ena črka. Naslov tej pesmi je „Moj abc.“ — Kako pa, da še le danes te reči omenjam? To ni nič čudnega; saj se mi vsak dan primeri, da prav važne Goriške zadeve še le iz — časnikov izvem. Tako sem tudi še le v „Isonzo“-u bral, da je mons. Kocijančič o priliki posvečbe mons. Glavina-e na svetlo dal omenjene psalme. — Umrli je v Cervinjanu (v Lahih) 7. dne t. m. eden glavnih stebrov tukajšnje katoliške družbe in zdaten podpornik katoliških naprav baron Fr. Bresciani. Truplo so pripeljali v Gorico. Imel je rajniki toliko redov in časti, da malo kdo drugi toliko. — Naš deželni zbor je sklenil poslati ministerskemu svetu prošnjo, da bi se (v „Nov.“ že omenjena) ministerska razpisa od pr. m. julija zadevajoča uk deželnih jezikov v srednjih šolah in preuravnavo državne ljudske šole za dečke ne izvršila — in to je lepó; med tem se oba razpisa že točno izvršujeta, in to je tudi — lepó. Sicer pa — se ve — da (na gimnaziji) vsi Slovenci in vsi Lahii svoj materni jezik po stari navadi obiskujejo. — Vseh učencev skup šteje letos gimnazij 136; v 1. razred novo sprejetih dečkov je okoli 70; na viši realki pa se je oglasilo letos veliko manj učencev, ko prejšnjih let. — Novo vino na Ipavskem je po 12 do 15 gold. stari kvinč, v Brdih gre rebula po 17 gld., v Lahih po 16 gld. kvinč. — Dež nam nagaja že skor celi teden; kmetje ne morejo sejati pšenice.

Iz Vipave 15. oktobra. — Kakor po več drugih krajih naše domovine, osnovala se je tudi pri nas družba gospej (blag. grof. K. Lanthieri-ova, Majerjova, Bric ova Tribuzi-ova, Dolen-cova, in dr.) za nabiro darov v prid družin v Bosno odšlih vojakov. Z hvalevredno vneto so nabirale blage gospé po trgu in vaséh v okolici, in sicer z dobrim vspehom. Venec temu blagemu početju pa je bila veselica, katero so ravno imenovane gospé osnovale v čitalničnih prostorih, ter jih tako krasno in okusno okinčale, da smo kar strmeli. Nagovoril je zbrano občinstvo gosp. P. ter oslavljeval naše hrabre vojake, ki so šli za Avstrijo v boj; podelil je pa tudi venec slave blagim gospém, ki se trudijo lajšati osodo, ki je mnogokatere družine zadela, in sklenil je govornik s pesnikovimi besedami: „Avstrija za vse!“ Čveterospeva „Pri zibelki“ in „Moja rožica“ sprejeta so bile z viharnim ploskom, kar so tudi zaslužili v polni meri domoljubni gospodje. Kaj pa naj rečem o samospelih? Rečem le, da jih je pel gosp. Ditrih in to je dovolj, kajti izvrstni tenorist je znan pri pevstvu po

vsem Slovenskem in marsikatero večje mesto bi se lahko ponašalo z njim. Le en glas je, da tako krasno-vbrana petja že dolgo ni bilo na čitalničnem odru. Pri igri sta se odlikovala gg. Dolenc in Kolnik s svojim komičnim obnašanjem, posebno pa nas je iznenadila gospá K. Dolenceva s svojo mило novo pesmico pri igri, ki je, kakor navadno, s svojim lepim glasom vse občinstvo izbudila k veselemu priznanju. Naj bode toraj prísrečna zahvala preblagim gospám in vsem č. g. sodelovalcem za veseli in prekrasni večer, ki so ga nam napravili, ter s tem blagim činom pomagali lajšati bitko osodo onim, kateri čutijo grenke nasledke divjega turčinstva.

Iz Ljubljane. — Deželni zbor je bil po 35dnevem delovanju danes končan. Obravnaval je zraven ustmenih poročil 97 predlog. V kakem strahu je bila protivna nam stranka, da ne bi prišla v manjšino, ako bi dva njihovih bolehnih tovarišev in pa navadni „urlaubar“ ne prišli v sejo, dokaz je to, da še le v zadnjem trenutku zborovanja je prišla verifikacija poslanca g. Šavnika na vrsto; vreči volitve niso mogli, zato so le — zavlekli, češ: „hülf, was helfen kann“. Danes (zadnji dan) je bila tudi volitev novega deželnega odbora. Izvršila se je tako-le: Poslanci „velikega posestva“ so izvolili Dežmana za odbornika, ki je tudi dozdej bil njih zastopnik v deželnem odboru, — za namestnika pa mu izbrali barona Taufferer-ja. Poslanci mest in trgov so izvolili: dr. pl. Schreya za odbornika, za namestnika pa mestnega župana Lašan-a; poslanci kmečkih občin so enoglasno volili dr. Jan. Bleiweisa za odbornika; vprašan: ali sprejme izvolitev, se zahvaluje za častno zaupanje, da pa z ozirom na to, kar je objavil o adresnem svojem govoru, ne more iti v deželni odbor, ker je tudi v sedanji deželni zbor le šel, ker so tovariši njsgovi to želeli. Bil je potem pri drugi volitvi na mesto njegovo izvoljen dr. Vošnjak; za odbornika-namestnika bil je tudi enoglasno izvoljen K. Klun, ki pa tudi ni sprejel izvolitve, rekši, da on nikomur noče dati prilike, izvolitve njegove napačno soditi in misliti, da hoče z odborništvom materijalno preskrbljen biti. Po tej odpovedi je bila druga volitev, pri kateri je bil soglasno voljen dr. Poklukar, ki je, če tudi ne rad, vendar sprejel volitev. Poslanci celega zbora so naposled izvolili dr. Schafferja za odbornika, viteza Gariboldi-a pa za namestnika. Ker Dežman in dr. Vošnjak gresta prihodnji teden že v državni zbor na Dunaj, bodo tedaj za več časa v deželnem odboru delovali baron Taufferer, dr. pl. Schrey, dr. Poklukar in vitez Gariboldi. Ker mora današnji list že v tisek, končamo to poročilo, dostavlja, da se bode zbornica zaprla pozno na večer.

— (Iz seje družbe kmetijske 13t. m.), pri kateri sta pod predsedstvom barona Wurzbacha bila zarad subvencijakih zadev pričujoča gospoda zastopnika c. k. deželne vlade in deželnega odbora, nam je došlo sledeče poročilo: Čas prošinj za premije zboljšanih senožet in zboljšanega planinskega gospodarstva, za katere je ministerstvo kmetijstva odločilo 500 gld., se razpiše do 20. novembra, — za novo osnovane sirarske družbe, za katere je 600 gld. podpore določeno, do 1. decembra, — za zasadbo gozdov z lesom tudi do 1. decembra tega leta. — Z očitno nevoljo je zaslišal odbor poročilo, da nekatere občine prenemarno postopajo o napravi vodnjakov, za katere so že podporo prejeli. Občini Žuženberg za napravo dveh vodnjakov se je dovolilo še 100 gold. podpore, — občini Luče za vodnjak v Žalni se dovoli 150 gold., — občini Palčje na Krasu pa 200 gold. podpore. Te

podpore pa se bodo dajale le po tem, ko se začne vodnjak delati in kakor izvrševanje napreduje. — Gosp. odborniku Sevnigu se je zahvala izrekla za trud njegov, da nam je 10 lepih juncev nakupil na Štajarskem. — Družbi sv. Vincencija daruje družba od svojega vrtnega pridelka 10 mernikov krompirja in 2 mernika fižola.

Novičar iz domačih in tujih dežel.

Z Dunaja. — Državni zbor je sklican na 22. dne t. m.

— Novega ministerstva niti Dunajskega niti Peštanskega še ni; časnikarji Dunajski vsak dan vedó imenovati kako drugo ekscelenco, da bo minister. Pravijo, da dosedanji minister finančni Pretis je prevzel nalog, sestaviti novo Dunajsko ministerstvo in da zato novih ministrov išče deloma v vrsti starega ministerstva, deloma v vrsti Dunajskega državnega zbora. Da se mu bo posrečilo, na tej poti skrpiti novo ministerstvo, ni skoro dvomiti; al da tako ministerstvo ne bode zavoženega državnega vozá spravilo na boljšo pot, to tudi ves svet vidi, le ustavoverci ne. Sistema, sistema druga! To je edino, kar reši Avstrijo nadlog in končne pogube. — Tudi dosedanje ministerstvo Ogersko bode neki še stopilo pred državni zbor Peštanski, in da od njegovega votuma je odvisno, ali bode staro ministerstvo se omladilo ali pa novo postavilo na njegovo mesto. Vsakako morate krizi obeh ministerstev do začetka delegacij pri kraji biti.

— Zanimivo je pričkanje med časnikom „Tagespost“ in „Pol. Cor.“ o nekem govoru ministra kneza Auersperga. To pričkanje zadeva stvar, ki ne more ostati brez nasledkov. Graška „Tagespost“ je namreč objavila, kar je knez Auersperg govoril o časnistvu vladi protivnem in posebno o tem, da je pri sklepanji Avstrijsko-ogerske pogodbe treba bilo v zbornici poslancev glasov kupovali. — Se ve, da odkritje tacih izjav ministrovih je stvar jako sitna, zato je „Pol. Cor.“ se oglasila rekši, da vse je laž, kar je „Tagespost“ objavila; al „Tagespost“ temu nasproti ponavlja, da je vse od besede do besede resnično, kar je bilo rečeno, in dostavlja še, da ministerstva predsednik Auersperg je govoril to 18. avgusta. Ker je ta stvar precejšnje važnosti, pride gotovo kot interpelacija v državnem zboru v obravnavo, in takrat bomo zvedeli, ali je resnica ali laž to, kar se je javno očitalo ministru.

Iz Bosne in Hercegovine. — Našim bralcem in gotovo tudi vsem prebivalcem naših dežel bo vesela novica ta, da bo po sklepu cesarjevem zdaj naša vojna demobilizirana, to je, velik del, namreč 4 brigade in 20. divizija se vrnejo iz Bosne in Hercegovine na svoj dom. Med tistimi, ki bodo domú spuščeni, so posebno rezervisti, toraj bodo tudi od naših polkov prišli ravno oni domú, ki so morali letos nenedoma iti k vojakom in katerih se domá najtežje pogrešajo. Vsega skup se vrne okoli 60.000 mož, kakih 100.000 jih pa ostane še v zasedeni deželi. To kaže, da se doli ni bati več hudega upora ter da bo pomirjenje Bosne v kratkem končano. — Filipović ima ostati, kakor se poroča, v Bosni, na njegovo mesto v Prago pa ima priti vojvoda Württemberg popustivši svoje mesto v Bosni. — Tudi zadnja rezerva (Ersatzreserve) je bila že domu spuščena, v Ljubljani, na pr. 700 mož in 3 častniki.